

אריק עם בוגורין ואברהם יפה (1957)

אריק עונד כופי צנחן לדיין (1954)

זה ניתנו הוראות חמורות לבדיקה יסודית של בתים לפני הפיצוץ.

לא ביצענו שום מעשה-אכזריות. להיפך, קצין אחד שמע בכי של ילדה בבית שעמד להיות מפוצץ. הוא נכנס והוציא את הילדה. וברחוב נתקלנו בילד, ואמרנו לו לאן לברוח.

שמו של אריק נקשר גם במעשיה-הריגה נרחבים שאירעו במיבצע קדש, ליד אל-טור, ושוב במילחמת ששת הימים. הוא מדבר על כך מבלי להתחמק מהנושא: **"היתה הוראה להשמיד את הצבא המצרי."**

בסך הכל, לא הרגנו שבויים. כשהמשימה היתה לקחת שבויים, למשל בפעולת-התגמול ליד הכינרת, לקחנו שבויים. לא נתקלתי בזה שהרגו שבויים. לא עמדתי אחרי זה שיהרגו שבויים, ולא הוריתי אף פעם להרוג שבויים. בעיצומה של המילחמה הכנסתי אנשים למעצר על זה שהתעללו בשבויים.

"אבל המילחמה לא היתה כמגמה לקחת שבויים. המגמה היתה להשמיד את הצבא המצרי. וזה מה שעשינו. לא הרגנו שבויים. אבל לא עשינו מאמץ מיוחד כדי שיהיו שבויים."

"אני מוכר נאכורי"

מהי, אם כן, גישתו של אריק שרון למוסר הצבאי לסוגיה שנקראה בימי הפלמ"ח "טוהר הנשק העברי"? **"אני מוכר נאכורי. קשה להתגבר על דרי מוויים שמדביקים דף. אבל אני חושב שזה לא נכון."**

אני מודה שב-1967 עשינו כמיטב יכולתנו להשמיד את הצבא המצרי.

אספר מה היה היום הקשה ביותר שלי. זה היה היום האחרון של המילחמה שבבילינו. זה היה היום החמישי. היה קרב גדול שהתחיל בבוקר, והשתרע על 70 קילומטרים, בין תמד ונחל (במרכז סיני). הצלחנו להכניס למלכודת את הדיביזיה המצרית מס' 6. חתכנו את המידבר והגענו ממש כשהטור המצרי היה כמה קילומטרים לפני נחל. הכנסתי חטיבה לנחל, חטיבה שניה לחצה מאחורי. זה התחיל בעשר בבוקר ונסתיים בארבע אחרי הצהריים. זאת היתה מלכודת נוראה. הסתערנו מן הגב, והמשכנו לאורך הציר עד לנחל.

ביום הזה היתה לי הרגשה מאד כבדה. לנו היו דווקא מעט נפגעים. אבל כמות הנפגעים של המצרים היתה גדולה, וראינו את ההשמדה הכללית. איש מאיתנו לא דיבר. היתה הרגשה כבדה לכולנו, וכך נדמנו עיפיים. יום אחרי המילחמה באתי למטה הכללי. אשתי אמרה: **"ראיתי איש שבור, לא איש מנצח."** היא שאלה אותי: **"מה קורה לך?"** אמרתי: **"ראיתי הרבה הרוגים."** היא שאלה: **"הרוגים שלנו?"** אמרתי: **"לא, הרוגים בכלל."** זאת היתה תמונה נוראה.

לקח לי די הרבה זמן עד שהתחלתי להרגיש שימחת ניצחון, כשהתמונות קצת נשכחו.

בסך הכל יצאתי מהמילחמה בהרגשה כבדה. לראות את המנוצחים זאת חוויה קשה.

"אבל תמיד אראה אכזר ונורא." שם זה רדף את אריק גם כשפיקד על הקרב הגדול האחרון שלו — הקרב נגד הפידאיון ברצועת-עזה.

נכון שאנחנו הרגנו את רוב המחבלים. אבל אני לא מכיר מיקרה שלקחנו מחבל והוציאנו אותו להורג בי איזשהו מקום שקט.

"אם תשאל אם ניתן היה לתפוס אותם חיים? אגיד: ניתן היה."

המגמה היתה להרוג את המחבלים. חזרתי על זה מאות פעמים. לא נעשה מאמץ ללכוד אותם חיים.

כך סבור אריק, אפשר להוריד מיליארד לירות מ" תקציב הביטחון. בעשרה מיליון לירות אפשר להקים בית-ספר מקיף ל-500 ילדים. זה חשוב יותר. תקציב הביטחון גדול מדי."

גם זהו דבר שנשמע, עד כה כננסת רק מפי מתנהה-השלוש, מוד פני גינויים והשמצות מצד הימין.

אולם למרות הגדרות מתקדמות כאלה, מתעלם אריק לחלוטין משורש הבעיה: שלא ייתכן שלום בלי פיתרון לגיטימי להכרה לאומית הפלסטינית. אף אחת מן ההצעות של אריק אינה יכולה להתקבל על דעת פלסטיני בעל הכרה לאומית — וכך הוא מקים מיבנה שמי תחתיו נשאר מוקש מתקתק, המסכן את המיבנה כולו בטווח הארוך.

זוהי המיגבלה של הגנרל הפוליטי: הוא משחרר מדוקטרינות מיושנות, הוא מוכן להתקדם עם הזמן, הוא מוצא פיתרונות פרגמטיים המבוססים על מאוזן-הכוחות. אבל אין הוא חורר לעומק הבעיות ההיסטוריות — שללא פיתרון אין ערך רב לפיתרונות אקטואליים.

זאת היתה בעית הגנרלים הפוליטיים בכל הדורות. החייל המיקצועי עוסק כל חייו בבעיות מעשיות, ומתי פש להן פיתרונות מעשיים, מבלי לחזור לעומק המציאות הרוחנית. הפוליטי והתרכבותי של העם היריב. ואריק שרון, זמרות נטייתו הפוליטית היכולת, הוא חייל מיקצועי, שאופיו נובש כ-25 שנות עיסוקו בבעיות צבאיות.

מוות בקי'יה

יתכן שאין חייל בצה"ל העטור הילה כה זוהרת, והמלווה צללים כה חדים, כמו אריק שרון.

במילחמת-העצמאות לא בלט. הוא היה מסוכף, ואחרי כך מסמס. בגדוד 32 של חטיבת אלכסנדרוני — גדוד בישמול בחטיבה שלא נחשבה לעילית הצבא הלוחם. הוא היה בקרב המר על לטרון, בו הובס צה"ל תוך אבידות נוראות. הוא השתתף בהתקפה בכיס-פלוג'ה, שגם בו נחל אלכסנדרוני מפלה מוחצת תוך אבידות כבדות ביותר. הוא נפצע בבטן וברגל.

ידעתי אז מה זאת הרגשה של תבוסה. לא הרגשתי במילחמה זו אף פעם אחת תחושה של ניצחון. למעשה דרך כוכבו אחרי המילחמה, כמפקד היחידה 101 — יחידת-המסורין שפעלה מעבר לגבול במערכה בלתי-סדירה, ושהוקמה עליידי משה דיין בטרם נהפך לרמטכ"ל.

כמפקד יחידה זו קיבל בפעם הראשונה את שמו הבלוף: שם של מפקד נועז ומזהיר, הי מבצע בקלות משימות בלתי-אפשריות, ושם של קצין אכזרי, העושה שמות באויב.

אריק שרון הוא שפיקד בסוף 1953 על פעולת קיבוי, אחת מ-פעולות-התגמול הגדולות הראשונות, שהחרידה את העולם, כשנודע כי ניספו בה 70 גברים, נשים וילדים.

אריק מכחיש כל כוונה לבצע טבח. הוא מספר על הפעולה בלא חדות:

כשחזרתי מקיבוי הביתה — גרתי אז בבית-הכרם בירושלים — הרגשתי אכזבה מסוימת. דיווחתי על 10-12 הרוגים ירדניים, לגנרלים ואנשי-המישור-הלאומי. את אלה ספרתי אישית במוצב ליד הכפר. הובלנו איתנו שלושת רבעי טון חומר-נפץ, ופוצצנו חמישים בתים. אחרי שהכפר נכבש, הייתי בחוליה שהניחה מיט ענים בכל הבתים הגדולים. הלכנו והורדנו בית אחרי בית. לא נשמע הגה. אתה נכנס לחדר, מאיר בפנס ומוריד את הבית. רוב התושבים נכנעו באמת ברוח, אחרת היתה קטסטרופה הרבה יותר גדולה. אבל נראה שהיו ערבים שהסתתרו בבתים.

פעולה כזאת לא היתה מקובלת עד אז. עד אז פוצצו איוה בית בקצה של כפר, וזהו.

כשחזרתי הביתה הייתי עייף והלכתי לישון. בצהריים קמתי והופתעתי לשמוע ברדיו רמאללה שהיו 69 הרוגים. זאת היתה אפתעה בשבילי, מפני שהייתי כימעט ליד כל הבתים בעת הפיצוץ, ולא נתקלתי באנשים. אחרי

כל תפיסתו של אריק נראית בלתי-שיגרתית, מפני שהיא מעודכנת. למעשה הוא מיישם את השאיפה לארץ-ישראל שלמה בצורה המעשית והפרגמטית ביותר. למשל: **"רמת-הגולן היא אצלו במקום תחתון בסדר העדיפויות. הסורים היו תמיד מיטרה, אך מעולם לא סכנה."**

סיני חשובה הרבה יותר, מפני שהסכנה הצבאית הפוטנציאלית העיקרית יכולה לבוא מכיוון זה. הוא מעוניין בשליטה הצבאית עליה — אך אינו מתעקש על ריבונות. הוא מוכן להחזיר למצרים מייד את המינהל האזרחי ברוב סיני, לאפשר להם להעביר לשם כמה פקידים ושוטרים, להקים בתי-ספר לבדואים. למה לא?

אבל הצבא לא יזון מהתעלה, גם לא במיסגרת הסדר-ביניים. כל המש שנים ייבדק המצב מחדש, ואם יש התקדמות פוליטית-צבאית — אפשר להסכים לפשרה נוספת, כגון שליטה צבאית משותפת. נסיגה חלקית, וכו'. כיום הוא מתנגד טוטאלית לכל נסיגה צבאית מסיני.

הגדה המערבית נראית לו כסכנה המיידית. הוא חולק מחמאות למשה דיין על מדיניותו המפוכחת בגדה, אף שהוא מתנגד לו בשטחים רבים אחרים. יש שקט. אבל הוא קיים רק כל עוד אנחנו נמצאים שם.

אם נצא, ישוב הסדר בכל עוצמתו. הסדר אינו תלוי בשום מדינה ערבית. טורר שבא ממדינה ערבית, אפשר לצמצמו על-ידי איום על ממשלת אותה מדינה באמצעות פעולות-תגמול. אם נצא מהגדה, ולא ניתן לצבא הירדני להיכנס — מי ימנע שם את חיזוש הסדר?

כמפתיע, מכיר אריק בקיום עם פלסטיני. **"היום יש גם בימי המנדט היה. אם אין יישות פלסטינית מלאה, יש יישות מתהווה. לא איכפת לי מה חושב על זה בנין."**

זוהי תפיסה מתקדמת מאד. אבל המסקנה אינה הקמת מדינה פלסטינית. להיפך: מפני וגמור עם אריק שלא תקום כזאת.

נציגי הפלסטינים הם חבש ועראפאת. הם ישלטו במדינה פלסטינית. אפשר לצאת, אבל יהיה צורך לחיזור. ומי יודע מה יהיה אז המצב הפנימי או הבינלאומי? הוא שולל בהחלט את תוכנית-אלון, הנראית לו מסור-כנת ובלתי-מעשית. לעומת זאת הוא מציע שלושה פיתרונות אפשריים אלטרנטיביים:

1 טיפוח הגדה (וכמובן הרצועה), תוך מתן אחרות ישראלית לחושביה, על פי בקשתם. לדעתו רק מעטים יבקשו אחרות. הרוב ירצה לנוע בעולם הערבי, בגלל סיור בני המישפחות. הם ירצו לשמור על אחרות ערי בית, המאפשרת תנועה חופשית במרחב. יהיו הרבה תושבים ערביים שלא יהיו אזרחים. אז מה? יש במדינה גם 80 אלף תושבים יהודיים שאינם אזרחים.

2 למעשה זהו הפיתרון של מנחם בגין. שמירת המצב הקיים. הגדה תישאר שטח ירדני כבוש, בשליטה ישראלית. ישראל תרחיב את המגע עם ירדן — ולא חשוב אם ישלוט בה מלך האאמי, או העם הפלסטיני. יש מיליוני תורכים בגרמניה, איטלקים בשווייץ. זה לא נורא.

3 למעשה זהו הפיתרון של משה דיין. קונסולציה. זה אפשרי, לדעתו, רק אם ישראל לא תאשר שטחים ערביים נקיים, שטחים שיש בהם אוכלוסייה ערבית טהורה. כשתהיה שכם עילית ורמאללה עילית, אפשר יהיה להקים קנטונים, שיקבלו את הסמכויות בענייני פנים. בידי ישראל תישאר הסמכות בענייני חוץ, ביטחון וכלכלה.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.

4 קונסולציה. זה אפשרי, לדעתו, רק אם ישראל לא תאשר שטחים ערביים נקיים, שטחים שיש בהם אוכלוסייה ערבית טהורה. כשתהיה שכם עילית ורמאללה עילית, אפשר יהיה להקים קנטונים, שיקבלו את הסמכויות בענייני פנים. בידי ישראל תישאר הסמכות בענייני חוץ, ביטחון וכלכלה.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.

למעשה זהו הפיתרון של שימעון פרס.